

דף קעא.

עין משפט א.

ח"מ סימן נד פעיף א

עיין בסעיף הקודם

עין משפט ב.

ח"מ סימן רלט פעיף א

א. אמר אבד לי שטר קנייתי כותבין לו אחר^ה, וכותבין בו שבשטר זה אין גובין בו לא ממשועבדים ולא מבני חורין ולא כתבנוהו אלא להעמיד שדה זו ביד פלוני כדי שלא יוציאנה המוכר או יורשיו מידו.

ב. י"א דכשכותבין שטר שני באבד הראשון, כותבין מזמן הראשון ולא מזמן השני^י שיש לחוש שמא אחר הזמן הראשון חזר ומכרה למוכר, ואח"כ מוציאה מהמוכר בחזרה ע"פ שטר זה^ז שזמנו מאוחר.

עין משפט ג.

ח"מ סימן מג פעיף יד

יד. יג. שטר שכתוב בו ביום שבת או ב' בתשרי שהוא יום הכיפורים, השטר כשר ותולין שהוא^ח מאוחר, ואין חוששין למוקדם, ומעמידים

ה. ואפי' העדים עצמם יכולים לכתוב לו השטר וא"צ ביי"ד. ש"ך ס"ק א'.

וה"ה שבתחילה כשקנה יכולים לכתוב לו ב' או ג' שטרות בכי האי גוונא דהיינו על השני והשלישי כותבין שבשטר זה אין גובין בו לא ממשועבדים ולא מבני חורין אלא כתבנוהו לראיה להעמיד השדה בידו של פלוני, ומ"מ אין להרבות גם בשטרות אלו שלא לצורך שלא יגרמו להחזיל לו נכסיו. ש"ך ס"ק ב'. ולפי"ז כשעושים העתקים לכתוב על אחד "מקור" ועל השאר לציין "העתקים" כדי שלא יבוא לגבות בהם ממשועבדים.

ו. מר"י בתוס' ב"ב קס"ח ע"ב ד"ה אבל, ועיין בסי' מ"א סעיף א' בהג"ה. וכתב הש"ך דה"ה שאפשר לכתוב מזמן שני ובלבד שיכתבו בשטר איחרנוהו וכתבנוהו.

ז. ואע"פ שבשטר זה כתוב דלא למגבי ביה לא ממשועבדים ולא מבני חורין ומשמע א"כ שהיה שטר לפני כן ואבד, מ"מ יש לחוש שיאמר הלוקח שציוה בשעת המכירה מתחילה לעדים שיכתבו לו שני שטרות מחשש שמא יאבד האחד, והרי זמנו של שטר מוכיח שקניתי אותו מזמן זה. סמ"ע ס"ק ב'.

ח. דעדים החתומים על השטר נעשית כמי שנחקרה עדותן בבי"ד, ומעמידים העדים על חזקת כשרות, ואומרים שודאי איחרוהו וכתבוהו והכתיבה והחתימה לא היה ביום שבת או ביום הכיפורים שאז היו נפסלים לעדות, אלא ביום חול. והוא מבתרא קע"א ע"א. ולפי"ז דוקא בשטר מקויים שאז יש נחקרה עדותם בבי"ד, אבל

העדים והשטר על חזקתו. וי"א דאם הלוח אומר **ט** תשבע לי חייב להשבע.

דף קעא:

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן נד פעיף ב

ב. בא לפרוע חובו, והמלוה אמר אבד לי השטר, **י** אין הלוח יכול לומר לו לא אפרע לך עד שתחזיר לי השטר, אלא יפרע ויכתוב לו שובר, ויכול הלוח **כ** להחרים סתם על מי שכובש שטרו וטוען שאבד. ואם הלוח טוען בודאי שהשטר אצלו ועתה הניחו בכיסו ישבע המלוה היסת שאבד השטר, ואח"כ יפרע לו חובו ויכתוב שובר.

עין משפט ג.

ח"מ סימן מג פעיף ז

ו. שטרי חוב המוקדמין **ל** פסולים, שהרי טורף בהם מלקוחות שלא כדין, וע"כ קנסו אותם חכמים שלא יגבה בשטר מוקדם **מ** אלא מבני חורין, ואם יטען הלוח פרעתי, דינו כטוען כן נגד שאר שטרות, אבל

בלא מקויים על המוציא להביא ראיה. ואע"ג שאין מערער אנו טוענים לו. **ט.** היינו תשבע לי שהוא לא מוקדם, והי"א הוא הטור בשם בעל העיטור, והביאו המחבר בשם י"א.

י. מסקנת הגמ' בכתרא ק"ע ע"ב.

כ. כתב ה"ה אע"פ שאין הנייר שוה פרוטה מ"מ הראיה שבו שוה, והלוח יתן ע"ז פרוטה ע"מ לקבלו בחזרה. ולכן משביעו בטענת ודאי שבועת היסת. ועיין נתיבות ס"ק ד'.

ל. רמב"ם פ' כ"ג מלוה ומלוה, ממשנה ה' פרק י' דשביעית, וכ"כ הטור בשם הרי"ף ורש"י ורמב"ן ורשב"א.

מ. וכתב הסמ"ע בס"ק י' אפי' אם יקחו הבי"ד לידם השטר ולא יתנו לטרוף בו מזמן הראשון, או שיכתבו על גוף השטר שלא יכול לטרוף בו מזמן הראשון, אפ"ה אינו גובה בו ממשועבדים גם מזמן שעמד בבי"ד משום קנס, כיון שמתחילתו היה ראוי ועומד לטרוף בו מזמן הראשון. וכתב הש"ך להסכים לדבריו, אך הוסיף שאם המלוה בעצמו יכתוב לפני שנראה השטר לבי"ד שלא ניתן לטרוף בו לקוחות מזמן הראשון, נראה דכשר לטרוף בו מזמן השני.

ועוד כיון שאין גובין בו אלא מבני חורין קורעין השטר, או כותבין על גביו שלא ניתן לגבות בו אלא מבני חורין. אבל אין מניחין השטר בידו כמות שהוא שלא יגבה בו ממשעבדי. כ"כ הש"ך ס"ק י"א.

אם יטען להד"מ הוחזק כפרן.

* וי"א דשטר מוקדם ^ב פסול לגמרי

עין משפט ד.ה. חו"מ סימן מג סעיף יב.יג

יב. יא. שטר חוב מאוחר ^ב כשר, שהרי הורע כוחו של בעל השטר שאינו טורף אלא מזמן השטר, והוא שכתוב בו ^ע דאקני, כלומר שקיבל על עצמו אחריות החוב גם על הנכסים שיקנה בעתיד, אבל בלא שכתב דאקני ^ב פסול, אם לא שכתוב בשטר במפורש שאיחרוהו.

יג. יב. שטר ^ז מקח וממכר אפי' מאוחר, ^ק פסול, אא"כ האיחור נכתב בפירוש.

ג. טור בשם ר"י והרא"ש, וריב"ש בסי' שפ"ב, והביאם הרמ"א וכתב הסמ"ע בס"ק י"א דאין ר"ל שנפסל לגמרי, שהרי אם יטען להד"מ אינו נאמן והוחזק כפרן מכח השטר הזה, ורק בטוען פרעתי נאמן. אבל הש"ך דעתו שפסול לגמרי ואפי' בטוען להד"מ נאמן, דהשטר חספא בעלמא הוא לדעת החולקים. אבל לכו"ע גובה בו מבני חורין ומהלואה בעצמו כשהוא מודה, או כשיש עדים בזה. וכתב בקצות שאם העדים לפנינו וזוכרים ההלואה וטוען להד"מ ודאי שהוחזק כפרן נגד העדים. והנתיבות כתב דהעיקר כהסמ"ע.

ד. בתרא קמ"א ע"ב. והגם ששטר מאוחר כשר אין לאחורו לכתחילה משום דמחזי כשיקרא מרי"ו.

ה. ועיין בסי' ק"ד וקיי"ב דקיי"ל דגם בלא שכתב דאקני תלינן בט"ס, אם לא שכתב שאר האחריות ולא כתב האחריות לדאקני דאז לא תלינן בט"ס. סמ"ע ס"ק כ'.

ו. כי בלא קיבל אחריות גם על מה שיקנה, וקנה אחרי ההלואה ומכר מה שקנה, אין טורפים מהם, וע"י האיחור בזמן השטר יגבה גם מהם שלא כדין. סמ"ע ס"ק כ"א. ועיין בפעמוני זהב מה שהקשה על דברי הסמ"ע מדברי המחבר בסעיף י"א דאפי' ראו ההלואה בניסן ולא כתבו לו עד תשרי הואיל ולא שטר הקנאה הוא כותבין בו יום שנמסר השטר, והרי יש לחוש שמא קנה הקרקע בין יום ההלואה ליום המסירה, ולפי דברי הסמ"ע הרי בכה"ג אין הקרקע משתעבדת אלא מה שהיה לו בשעת ההלואה. ותירץ לחלק דבשטר הקנאה שעבוד הלואה משעת הקנין, ובלא אקנייתא שיעבוד הלואה משעת מסירת השטר ע"ש. בתרא קנ"ז ע"ב.

ז. ואם הודיעו למוכר שאיחרו השטר מוכר, כשר. כ"כ הש"ך בס"ק ל', ולפ"ז בסתמא, השטר כשר עד שיתברר שלא הודיעו.

הטעם שפסול שמא המוכר לא ידע שאיחרוהו ואולי יחזור ויקח ממנו, ואח"כ יוציא זה שטרו המאוחר, ויאמר חזרתי ולקחתי ממך, וע"כ בהודיעו למוכר שאיחרוהו, כשר.

עין משפט ו.

הו"מ סימן מג פעיף כד

כד. כב. שובר שאין כתוב בו לא עדי השטר ולא זמנו, ^ר כיון שסכום המעות של השובר והשטר שווים, ודאי השובר נכתב על אותו שטר.

הו"מ סימן נד פעיף ג

ג. אם המלוה אמר לפני הפירעון שיש לו השטר, אבל נמצא בעיר אחרת, ומבקש לכתוב לו שובר, ^ש יש מי שאומר שאין שומעין למלוה כיון שהשטר נמצא בעולם.

* ד. אם שטרו ביד המלוה ואינו רוצה להחזירו, הלוא אינו חייב לשלם לו עד שיחזיר לו שטרו, ואפי' הלוא ^ח כבר נשבע לשלם לו פטור מן השבועה. ^א והדין עם הלוא לקבל השטר לידו ואח"כ יפרע לו, ואם אינו מאמינו, נותן השטר ביד שלישי עד אחר הפרעון.

* ה. מי שחייב לחבירו מנה בשטר, ומודה לו בנ', ובחמשים האחרים יש לו טענה, ובעל השטר אומר לו תן לי נ' שאתה מודה לי בהם ואכתוב לך שובר עליהם, ועל החמשים הנותרים אני אביא ראיה שאתה חייב לי. והלוא אומר לא אשלם לך החמשים עד שתחזיר לי השטר, הדין עם הנתבע שאם יכול להביא ראיה התובע שעכשיו ידון איתו. ואם ביה"ד לא יכולים לדון מיד, או שהדיינים צריכים להיות מתונים בדין, וכפי הנראה לביה"ד אין הערמה בדבר, ^ב הדין עם התובע וישלם לו ויתן לו שובר על מה שהודה לו שחייב.

ר. מטעם דיד בעל השטר על התחתונה כיון שבא להוציא ממון.

ש. בטור בשם בעלי התרומות ושכן דעת הראב"ד.

ת. מתשובת הרשב"א, דאנן סהדי שלא נשבע ע"מ שישאר השטר בידו ויפרע לו, נתיבות ס"ק ה'.

א. ואפי' ביד ביה"ד אינו צריך להניח המעות כ"כ הרשב"א, הביאו הש"ך והנתיבות.

ב. ואם הלוא רוצה שיכתבו הפרעון בין השיטות של השטר או ע"ג השטר מחוייב המלוה לעשותו, נתיבות ס"ק ז'.

ו. כשכותבים שובר, ^ג אם זוכרים זמן השטר יכתוב שובר על שטר
 שזמנו כך וכך, ואם אין זוכרים הזמן אין כותבין זמן בשובר ^ד אלא
 יכתוב בסתם על שטר שסכמו כך וכך, דשמא איחרו העדים זמן בשטר,
 ונמצא שזמן השובר קודם לזמן השטר, ויחזור ויטרוף בשטר.

ז. שובר שכתוב בו סתם שפלוני פרע לפלוני, מבטל ^ה כל שטר שיש לו
 עליו.

* וה"ה אם ישנם עדים שפלוני יש לו שטר פרוע על פלוני, אינו יכול
 להוציא שטר ולומר ששטר אחר פרוע היה לי אלא ^ו כל שטרותיו בחזקת
 פרועים

ג. מימרא דרב ספרא בתרא קע"א. ודעת הש"ך דאם זוכרין זמן השטר וכתבו סתם פסול,
 דגרע למלוה בשאר הלואות שילוה לו. וכן שובר מאוחר פסול אם לא שהודיע למלוה
 שמאחרו.

ד. ואסור א"כ לעדים לכתוב זמן בשובר אם אינם זוכרים זמן השטר, ולא מועיל זמן
 ההלואה דמה נפ"מ בזמן ההלואה, הרי עדיין החשש שמא איחרו לשטר. סמ"ע.

ה. כלומר דאם יש לו עליו ב' שטרות, הגדול פרוע, אבל הקטן אינו פרוע דיכל לברר
 איזה שירצה. ש"ך ס"ק י"ד.

ו. הרא"ש בתשובה כלל י"ח סי' י"ט. והיינו שהברירה ביד הלוח לומר הגדול פרוע,
 כמבואר בסי' ס"ה בסופו ש"ך ס"ק י"ד.